

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

3. Quid sit subiectu[m], & terminus generationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

respectu ad causas secundas: quod verum esset, quamvis productio eorum esset generatio.

13 *Obijciunt contra secundam partem:* mutatio est transitus subiecti à nō esse tale ad esse tale: sed subiectum in casu nostro non transiit ad non esse tale ad esse tale, quandoquidem nunquam, ut supponitur, fuerit sub non esse: ergo quamvis fieret tum generatio, illa tamen generatio non haberet rationem mutationis.

Confirmatur, quia mutatio est id, mediante quo aliquid aliter se habet, quam ante se habuit: sed nihil in casu nostro aliter se haberet, quam ante: ergo non posset esse mutatio.

Respondetur distinguendo maiorem: à non esse tale, quod non esse fuit antecederet, nego maiorem; quod nō esse fuisset tum in subiecto, si non aduenisset generatio, concedo maiorem, & similiter distinguo minorem, & nego consequentiam.

Ad confirmationem respondeo negando maiorem, si loquamur de mutatione ut sic: licet enim aliqua mutatio in particulari habeat hanc rationem, tamen hæc ratio non requiritur ad mutationem omnem, neque consequenter ad mutationem ut sic, ad quam sufficit, ut iam dixi, quod per eam aliter se habeat quam haberet se sine ea, siue de facto aliter se habuerit, siue non. Posset quidē doctrina præmissa de anterioritate naturæ, quam habet priuatio ad formam, & generationem, huc applicari, sed responsio adducta est faciliior, & aliis æque bona.

Q V A E S T I O I I I.

Quid sit subiectum, & terminus generationis.

14 *Hæc* quæstio quantum ad rem ipsam videretur esse facilioris resolutionis ex dictis; sed diuersitas modorum loquendi, quibus authores eam resolucendo vtuntur, aliquantulum eam intricatam reddunt.

Pro maiori autem claritate eius aduertendum est posse considerari duplicem generationem: vnā actiuā, à qua habet agens formaliter generare, aliam passiuā, à qua aliquid dicitur generari. Et quidem si loquamur de generatione actiuā, ex suppositione quod actio subiectanda sit in agente, non est dubium quin illa etiam habeat agens pro subiecto tam denominationis, quam inhesionis: inheret enim illi, & denominat ipsum generans actiuē: nec in hoc potest esse difficultas specialis, præter illam, quæ est de subiectione actionis in agente. Vnde solum controuersi hic particulariter potest de generationis passiuæ subiecto, de qua quod resoluetur eodem modo currit de generatione actiuā, ex suppositione quod identificaretur generationi passiuæ, ut extra scholam Scotisticam communius ab authoribus defenditur, qui propter hæc non distinguunt inter vtamque generationem, quia scilicet supponunt eas identificari realiter, atque adeo quod est subiectum vnius, alterius etiam esse subiectum.

Aduertendum secundo à generatione haberi multas denominationes: nam in primis per eam materia mutatur ad formam, compositum præcedens conuertitur in subsequens; illud ipsum subsequens generatur ut quod; forma quando educitur, acquirit suum esse, & vnitur materiæ; & quando non educitur, vnitur. Vnde non est dubium, quin omnia hæc sint subiecta denominationis eius, hoc est subiecta quæ recipiunt denominationem ab illa. Quod si omnes hæc denominationes provenirent ab vnica forma, quæ in vnico subiecto inhereret, hic tantum esse posset difficultas, in quoniam ex illis omnibus subiectis, quæ accipiunt illam denominationem ab ipsa, subiectionetur, ac inhereret illa vnica forma.

15 Si vero non provenirent omnes illæ denominationes ab vnica forma, sed à pluribus, tum non esset vnicum subiectum, sed plura generationis adæquate sumpta. Vnde hic primo examinandum an sint plures formæ, à quibus proveniunt istæ denominationes.

Itaque in primis suppono compositum substantiale, quod conuertitur, non habere in se subiectionem vllam formam, à qua habet illam denominationem, neque enim

habet illam denominationem nisi in instanti in quo non est, tum autem non habet in se aliquam formam actu existentem, si ut nec ipsum verum actu existit, ut patet.

Rursus suppono materiam, quando mutatur ad formam, recipere in se vnionem ad illam formam & ab illa habere mutari ad formam, siue forma habeat suum esse à materia, siue non, & rursus in nostra sententia aliam dari vnionem in forma ad materiam; & ex his vnionibus vnā non magis spectare ad generationem quam alteram: vnde certum est, quod generatio, quatenus includit vnionem materiæ, habet pro subiecto ipsam materiam; quatenus includit alteram vnionem formæ, ipsam formam. Quod si solum vnica vnio poneretur inter vtamque, tum dicendum quod generatio quatenus dicit vnionem, haberet illud subiectum solum, in quo illa vnica vnio diceretur inherere, nimirum vel materiam solam ut putant aliqui, vel formam solam, ut alij, vel vtamque simul, ut nonnulli; nec in hoc etiam potest esse vlla altercatio.

Præterea in generatione omni, quæ de facto reperitur præter hominis, vltra vnionem sub conceptu vnionis interuenit influxus causæ materialis in formam, quia ex ipsius potentia omnis forma educitur præter animam rationalem, quæ creatur. Et licet hic concursus sit imperitius ad generationem cuiuscunque compositi substantialis, in quantum nullum sit tale compositum, quod non posset generari, quamvis non educeretur forma ipsius, sed crearetur instar animæ rationalis; tamen posset dici quod in generatione tali particulari,educta scilicet, includeretur essentialiter iste concursus: & hoc supposito, quia iste concursus quasi actiuē consideratus se habet ex parte materiæ, siue distinguatur ab vnione, ut aliqui etiam Scotistæ putant, siue non distinguatur, ut tenent alij, de quo supra actum est, & quia passiuē consideratus se habet ex parte formæ, & distinguitur etiam realiter à concursu materiæ in sententia Scotistarum: sequitur manifeste quod concursus actiuus subiectionetur in materia, & passiuus in forma: quod si identificentur isti concursus, tum ponendi sunt vel in materia sola vel in forma sola, secundum quod authores philosophantur de subiecto actionis & passionis.

Denique præter hæc, ex suppositione quod detur tertia entitas causata à partibus simul sumptis & vnitis, influxus quasi actiuus istarum partium in compositum est considerabilis in generatione, & influxus passiuus correspondens ipsi in composito: & quidem concursus ille quasi actiuus subiectionetur in partibus, & in mea sententia non distinguitur realiter ab vnione partium; influxus vero passiuus subiectionetur in toto composito, & ab illo proxime, & immediate denominatur totum compositum generatum.

Præter hos autem respectus, aut modos iam specificatos, non videtur generationem dicere aliquid positum vltra subiectum, formam, & compositum.

Quare abunde constat, quid in rei veritate sit subiectum generationis, secundum omnia, quæ dicit iuxta diuersas authorum sententias, quarum examen non spectat huc, sed ad Physicam, ac Logicam.

Nunc ergo restat maioris doctrinæ causa examinare aliquos modos particulares dicendi, quorumdam Thomistarum, quorum aliqui quamvis negent tertiam entitatem, dicunt tamen subiectum generationis absolute esse totum compositum. Ita Bannes hic c. 4. q. 11. quem sequitur Ioannes à S. Thoma: alij vero dicunt, quod sit ipsa materia prima, Ruinus supra q. 4. Complutenses, quamvis hi probabilem censent priorem sententiam.

C O N C L V S I O

16 *Ex suppositione*, quod detur tertia entitas distincta à partibus simul sumptis, & vnitis, & quod generatio sit aliquid vnum, non debet collocari in toto composito, tantum in subiecto inhesionis, sed potius in materia prima, entitas, subiectionetur in materia.

Hæc est communissima sententia contra Bannem, & Ioannem à Sancto Thoma.

Probat manifeste, quia totum compositum ex hypothesi

H h h

conclusionis, non est aliud quam materia, & forma unita sed vñ accidens simplex nequit inherere immediate in duobus subiectis realiter distinctis, imo sunt plurimi qui existimant illud esse impossibile etiam supernaturaliter, præsertim si accidens sit materiale, vt est generatio: ergo. Ne creferet quod illa plura faciunt vñ per se, quia hoc non impedit quominus sint distincta realiter subiecta, etiam vt sunt in composito, & consequenter non tollit, quin illud ipsum accidens quod inhaeret vñ, inhaereat immediate in illis duobus subiectis.

Probatur secundo, quia prius est natura, ac nostro modo concipiendi, quod materia mutetur ad formam, quam intelligatur oriri compositum, & ab illo ipso, a quo denominatur materia mutari ad formam substantialem, habet, realiter saltim, totum generari; nec aliquid aliud realiter distinctum requiritur ad hoc quod totum generetur, si generatio consistat in aliquo vñ: sed illud a quo materia sic mutatur, ponitur inhaerere in ipsa materia: ergo & generatio in ipsa ponenda est, & non in toto composito.

Confirmatur, quia ideo subiectant aduersarij generationem in toto generato, quia existimant materiam primam non esse capacem vñ formæ ante formam substantialem: sed hoc est falsum, quia cum habeat existentiam distinctam ab existentia formæ, & possit independenter a forma existere, vt probatum est *primo Physicorum*, nihil impedit quominus possit respicere aliqua accidentia, & præsertim illa, quæ requiruntur vt recipiat ipsam formam substantialem: ergo non est dicendum quod generatio subiectetur in toto composito, sed potius in materia prima. Nec sane necesse est dicere quod generatio sit quid substantiale, & non accidens, vt dicunt *Complures*, quasi accidens non posset præcedere formam substantialem, & aliquid substantiale posset: nam quæ ratione posset recipere modum substantialem ante formam, posset etiam accidentale: & ex alio capite cum generatio, siue actiue sumatur, siue passiue, spectet ad prædicamentum actionis ac passionis, & cum habeat etiam omnes conditiones accidentis, omnino debet dici esse accidens, & male dicitur esse intrinsece substantialis: & per hanc confirmationem patet ad fundamentum præcipuum aduersarij.

Confirmatur secundo ostendendo modum, quo possit generatio inherere toti, assignatum ab aduersarijs, & præsertim a *Ioanne à S. Thoma*, esse impossibile. Itaque ipse dicit actionem subiectari in toto, quia non inhaeret materia, nisi mediante termino producto, seu ab ipsa actione attracto: vnde quandoquidem identificetur actio cum illo termino & generatione, sequitur quod non sit aliud subiectum cui inhaereat, quam totum.

Contra, quia si actio identificetur termino, quandoquidem terminus sit substantia, siue terminus sit forma, siue totum compositum, sequitur actionem non posse esse accidens & consequenter non posse inherere.

Deinde falsum est actionem identificari termino: præterea potest assignari aliud subiectum: & denique hic modus explicandi obscurissimus est in ipsomet auctore.

17 Obijciat: totum denominatur generari & non materia prima: ergo generatio potius subiectari debet in toto quam in materia prima.

Respondeo primo, retorquendo argumentum: materia prima denominatur mutari per generationem, & non totum generatum: ergo potius debet subiectari in materia prima quam in toto.

Rursus totum destructum denominatur conuerti per generationem: ergo generatio in ipso subiectari debet. Quod si aduersarij negent has consequentias, nos poterimus similiter negare consequentiam ipsorum; & quantumque responsum dabunt, sufficere vel similis, vel eadem nobis.

Respondeo secundo, negando consequentiam, & ratio est, quia multa possunt dare denominationes aliquibus, in quibus non inhaerent, quales non dant ipsis, quibus inhaerent, sic visio dat denominationem visio obiecto, qualem non dat oculis: & actio secundum aduersarios dat deno-

minationem agentis causæ, qualem non dat passio, in quo ponitur secundum ipsos. Si autem quærratur, cur potius generatio, cum tribuat aliquam denominationem materiae, & aliquam composito, potius in materia quam in composito subiectari debet, ratio petenda est ex fundamentis conclusionis.

Q V A E S T I O I V.

De termino generationis

18 **N**on agimus hic de termino a quo generationis, quia si loquamur de termino per se, est priuatio formæ, vel quæ fuit ante in subiecto, vel quæ fuisset tum quando est generatio, nisi per generationem introduceretur forma substantialis: si vero loquamur de termino per accidens, est forma illa positiua, quæ ante præfuit in materia, & etiam totum compositum quod destruitur. Agitur ergo de termino ad quem tam denominationis, hoc est de quocumque termino ad quem, qui mediante generatione recipit aliquam denominationem, quam immediate terminationis, hoc est ad quem generatio immediate terminatur.

Et quidem, si loquamur de generatione actiua, quæ in nostra sententia subiectatur in agente, terminus principalis ipsius est totum compositum, quod per eam producitur ac generatur, vt quod, & quando generatio esteductiua, terminus quod ipsius est ipsa forma substantialis, quæ etiam dicitur produci ac generari vt quo, quia est pars formalis ipsius termini principalis: & si præterea per eam producatur vñio istius formæ, illa vñio potest similiter dici terminus quo ipsius, quia est aliquid per eam productum, mediante quo producitur ipsum compositum, & educitur forma; si vero non producatur illa vñio per actionem agentis, non debet dici terminus generationis actiue, sed concurus, qui necessario concomitari debet ipsam: quando vero generatio non esteductiua, non habet alium terminum, qui producitur, præter vñionem formæ & compositum: potest tamen dici, quod terminus quo ipsius sit forma noneducta, quia quantumvis per eam non producatur, tamen est ratio formalis physicè constituens compositum, quod sufficit ad hoc, vt dicatur terminus quo.

At si loquamur de generatione passiua, vel etiã de actiua, ex suppositione quod identificetur generationi passiue considerata sunt omnia illa, quæ interueniunt in generatione, vt sunt respectus vñionis materiæ ad formam, formationis materiæ ad materiam, educationis quæ materia influit in formationem, & educationis passiue correspondentis subiecti in forma: & deinde productio passiua totius compositi terminata ad causas generantes: & certum est, quod sicut generatio non est aliquid vñum in hoc sensu, & nõ habet vñum subiectum, sed plura: ita etiam non habet vñum terminum, sed plures; quod ex ipsorum diuersorum illorum respectu natura patet: nam vñio & causalitas educationis materiæ habet pro termino ipsammet formam, vñio formæ materiæ; & causalitas passiua ipsius tam materiam quam agens; productio passiua compositi omnes causas, a quibus generatur: nec in hoc potest esse vlla difficultas, ex suppositione quod illa plura interueniant in generatione imo quantumvis plura realiter distincta non interuenirent in ipsa, sed vnicus tantum respectus aut modus: ille ipse vnicus modus potest considerari tot considerationibus distinctis, ac si includeret illa plura, & sub vna consideratione haberet vñum terminum, sub alia alterum.

Et hac quidem de re quantum vero ad modum loquendi, supposito quod generatio esset vnica tantum actio, siue subiectetur in agente, siue in composito, & quod per terminum illius debeat intelligi illud, quod producitur per ipsam.

19 Aliqui dicunt terminum ipsius totalem adæquatam & vt quæ esse totum compositum, non solum vt dicit naturam constata ex partibus physicis, & existentia; sed etiam substantiam; terminum vero vt quo totalem esse ipsam naturam vt contradistinguitur a composito; & terminum vt quo partialem, ac minus principalem esse formam substantialem: ita *Ioannes à Sancto Thoma*, & *Complures*.

Generatio non debet esse intrinsece substantialis.

Sancti Ioannis à S. Thoma.

Qui est terminus ad quem generationis actiue.

Quid sit terminus in formationis passiue.

Alij